

Protokoll nr 9 fört vid äldrenämndens sammanträde

Tidpunkt:

Tisdagen 19 oktober 2021, kl. 16:00 – 16:59

Plats:

Bråvallasalen, Stadshuset, plan 1

Paragrafer:

§§1-22, omedelbart justerad § 12

Dag för justering:

Fredag 22 oktober 2021

Erik Slottner (KD)
ordförande

Mirja Räihä (S)
vice ordförande

Närvarande:

Se sid 2 i protokollet

Ledamöter:

Erik Slottner (KD), ordförande
Mirja Räihä (S), vice ordförande
Yvonne Fernell-Ingelström (M)
Anette Hellström (M)
Georg Lagerberg (M)
Abit Dundar (L)
Ulla Wihlman (MP)
Christina Linderholm (C)
Lisa Ahlstrand (S)
Robert Mjörnberg (V)
Inger Gretzer Qvick (V)
Leif Söderström (SD)

Ersättare:

Christina Huss (M)
Inger Akalla (M)
Lisbeth Crabo Ljungman (M)
Truls Ljungström (M)
Daisy Johansson (L) §§ 1 - 6
Anna Kers Hagberg (MP)
Anna Simon-Karlsson (C)
Bengt-Olov Tengmark (S)
Vakant (S)
Elisabeth Persson Grip (V)
Hanna Egeltoft (V)
Göran Ek (SD)

Förhinder:

Felix Finnveden (S)
Christina Huss (M)
Inger Akalla (M)
Emelie Stark (S)

Tjänstgörande:

Bengt-Olov Tengmark (S) för Felix Finnveden (S)

Närvarande tjänstemän:

Äldredirektören Patric Rylander, avdelningscheferna Linda Hamnes samt nämndsekreterare Gina Lööf.

I sammanträdet deltog även borgarrådssekreterarna Mejke Runström, Fredrik Bergström och Karin Vaghult.

§ 1. Närvarande

Ordföranden Erik Slottner (KD) öppnade sammanträdet.
Ledamöter och ersättares närvaro noterades.

§ 2. Val av justerare

Ordföranden Erik Slottner (KD) valdes att tillsammans med
vice ordföranden Mirja Räihä (S) justera protokollet.

§ 3. Anmälan av protokollsjustering ÄN 8/2021-09-28

Äldrenämndens protokoll från 2021-09-28 anmäldes.

Äldrenämndens beslut

Ärendet läggs till handlingarna

§ 4. Anmälan av övriga frågor samt fastställande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

§ 5. Inkomna skrivelser från nämndens ledamöter och ersättare

Inga skrivelser anmäldes.

§ 6. Äldredirektören information/presentation

Äldredirektören Patric Rylander informerade om nuläget kring
covid-19.

Anna Gustavsson Äldrecentrum och Marita Tilevi
Äldreförvaltningen höll presentationer om språksatsningen
inom äldreomsorgen

§ 7. Remiss av Motion om att säkerställa tillgången till syrgas på Stockholms stads vård- och omsorgsboenden

Dnr ALD 2021/197

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-09-27.

Motion av Peter Wallmark (SD) som föreslår kommunfullmäktige att tillsätta en utredning av Stockholms stads möjligheter att säkerställa tillgången till syrgas med lämplig kringutrustning på samtliga av stadens vård- och omsorgsboenden.

Syrgasbehandling är en medicinsk åtgärd som vid behov ska ordinerats av läkare efter en medicinsk bedömning samt beställas till den enskilde. Om patienten behöver hjälp för att kunna hantera syrgasbehandlingen görs en individuell planering, oavsett om patienten bor i ordinärt boende, vård- och omsorgsboende eller servicehus. Om syrgasmättnad ska kontrolleras och följas ordinerats det av ansvarig läkare. Det finns tillgång till saturationsmätare på SÄBO för att mäta syrgasmättnad.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Ledamoten Leif Söderström (SD) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottner (KD) ställde de två förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservation

Ledamoten Leif Söderström (SD) reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt förslag till beslut enligt följande:

1. Äldrenämnden föreslår att kommunalfullmäktige bifaller motionen
2. Vi anför därutöver följande

Covid-19 pandemin påvisade stora brister i stadens äldreboenden avseende förmågan att understödja insjuknade med livsuppehållande syrgas. För att säkerställa att detta inte upprepas i framtiden behöver hanteringen av syrgas för stadens äldreboenden utredas.

Ingen skall i framtiden behöva riskera dö i väntan på kvalificerad vård för att något så grundläggande som livsuppehållande syrgas inte finns tillgängligt eller kan ordinerats på de platser där behovet tidigare påvisats och har uppenbara förutsättningar att återuppstå.

§ 8. Remiss av Motion om att staden inrättar en visningsmiljö om välfärdsteknik för att bidra till trygghet och säkerhet
Dnr ALD 2021/412

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-09-13.

Kommunstyrelsen har remitterat en motion från Fredrik Pettersson (S) om att det i Stockholms stad ska inrättas en eller flera visningsmiljöer av välfärdstekniska lösningar.

Motionen föreslår att det kan handla om till exempel trygghetslarm, mobila larm med GPS-funktion, webbkamera, teknikstöd för påminnelse och struktur i vardagslivet, kognitiva hjälpmedel som till exempel medicinpåminnare, produkter för fjärrstyrning av TV, belysning, dörrautomatik. Syftet är att förbättra möjligheterna för målgrupperna att bilda sig en uppfattning om vad det handlar om, hur tekniken ska användas och vilka möjligheter och hot som tekniken inrymmer.

Förvaltningen föreslår att arbetet med långsiktiga insatser för att säkra stadens kommunikationskanaler till de äldre ska fortsätta. Samverkan med Region Stockholm gällande dessa

frågor behövs eftersom ansvaret för att informera om en del välfärdstekniska lösningar ingår i regionens uppdrag.

Förvaltningen förordar att det i dagsläget inte är aktuellt med visningsmiljöer på kort sikt. Frågan om staden ska upprätta visningsmiljöer behöver utredas vidare. Bland annat behöver man klargöra vilken utrustning som kan vara aktuell att installera.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottner (KD) ställde de två förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservation

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt förslag till beslut enligt följande:

1. Bifalla motionen.
2. Därutöver anföra.

Det är positivt att, som äldreförvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande, arbetar med att utveckla de digitala kommunikationsverktygen i syfte att underlätta de äldres vardag och att höja medarbetarnas kompetens att bemöta de äldre. Det finns dock mer att göra.

Införandet av välfärdsteknik ska förbättra den äldres livskvalitet och kan, rätt använt och som ett komplement till insatser från personal och anhöriga, öka kvaliteten och effektiviteten i stadens vård och omsorg.

En viktig komponent i arbetet med att införa välfärdsteknik är mod, kunskap och intresse. Erik Slottner har uttryckt en frustration över att metoder ofta stannar av i pilotprojekt och sagt att en av anledningarna till vad som hindrar ett breddinförande av välfärdsteknik är bristande intresse och kompetensbrist. Att erbjuda personal, äldre och anhöriga en

digital eller fysisk visningsmiljö där de kan få lära känna den nya tekniken skulle öka intresset och möjliggöra för fler att vilja ta del av digitala insatser samt öka kunskapen om vad de innebär.

Som motionären framhåller i motionen är en konsekvens av pandemin att fler äldre blivit mer digitala. Stockholm behöver hänga med i den utvecklingen, men också stötta äldre som önskar ta del av den digitala tekniken men som tycker att den inte känns helt bekväm. Det finns all anledning att tro att coronapandemin inte är den sista pandemin vi kommer att uppleva. De förhållanden vi levt under de senaste åren har gjort det alltmer tydligt att staden behöver ta ett större ansvar för att möjliggöra ökad trygghet, delaktighet och självständighet genom ökad digitalisering.

§ 9. Remiss av Trafiksäkerhetsplan för Stockholms stad

Dnr ALD 2021/286

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-08-30.

Trafiknämnden fattade den 27 maj beslut om att skicka ut förslag på ny trafiksäkerhetsplan för Stockholms stad på remiss. Syftet med trafiksäkerhetsplanen är att ta ett samlat grepp om Stockholms stads trafiksäkerhetsrelaterade arbete och att peka ut den strategiska riktningen framåt.

Förvaltningen anser att trafiksäkerhetsplanen är en bra grund för hur stadens alla verksamheter ska planera, genomföra och utveckla trafiksäkerhetsarbetet. Förvaltningen ser det som positivt och nödvändigt att trafiksäkerhetsplanen har en tydlig koppling till andra stadsgemensamma styrdokument och från förvaltningens perspektiv är ”Strategi för en äldrevänlig stad” särskilt viktig.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Vice ordförande Mirja Räihä m.fl. (S) och ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) lade fram ett gemensamt förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottner (KD) ställde de två förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservation

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) och ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) reserverade sig mot beslutet till förmån för det gemensamma framlagda förslaget till beslut enligt följande:

1. I huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande.

Det gläder oss att staden tagit fram ett förslag till ny trafiksäkerhetsplan. Det är något som vi socialdemokrater har föreslagit flera gånger, bland annat i en motion i maj 2019. Vi har lyft att fokus på oskyddade trafikanter måste öka, och vi välkomnar att detta nu görs i förslaget till ny plan.

Den i särklass vanligaste trafikolyckan är fallolyckor bland gående, det vill säga att man halkar, snubblar eller ramlar när man promenerar. Fallolyckor bland fotgängare är inte bara den absolut vanligaste trafikolyckan, utan också den olyckskategori där flest personer skadas allvarligt. De flesta som skadas i en fallolycka är kvinnor och många är äldre. Den vanligaste orsaken till fallolyckan är halka på grund av snö och is. Den näst vanligaste trafikolyckan där trafikanten skadas allvarligt är singelolycka med cykel. Även här är halka på grund av snö och is, men också löst grus, de vanligaste vägomständigheterna.

Vinterväghållningen för gående och cyklister är således avgörande för att minska de allvarliga trafikolyckorna i Stockholm. Att stadens vinterväghållning framgångsrikt utvecklats med sopsaltning av cykelbanor är mycket bra, men det krävs mer åtgärder för de gående. Det är bra att vinterväghållningen nämns i åtgärdsplanen, men det behövs skarpare skrivningar än att staden ska ställa krav och följa upp sina krav. Ambitionerna för sopsaltning av gångbanor måste höjas.

När det kommer till vinterväghållning är det också betydelsefullt att analysera hur klimatförändringarna kommer att påverka vinterväglaget. I och med kraftigare nederbörd och snabbare temperaturväxlingar blir det svårare att klara halkbekämpningen på isbelagda gång- och cykelbanor. Med fler sådana situationer kommer de framtida kostnaderna för vinterväghållningen att öka kraftigt, särskilt med tanke på att en rimlig vinterväghållning behöver upprätthållas för att minimera antalet fallolyckor för gångtrafikanter. Brist på säkerhet och trygghet påverkar stockholmarnas resval och är inte bara ett hinder för aktivt resande så som cykling utan också ett hinder för kollektivtrafikresande. Anledningen är att en kollektivtrafikresa måste ses från dörr till dörr – om inte gång- eller cykelbanan till kollektivtrafiken är säker och trygg så väljs även kollektivtrafik bort. Därför är en säker och trygg gatumiljö för gående och cyklister även viktig för kollektivtrafikresandet.

I Socialdemokraternas motion från maj 2019 lyfte vi att trafiksäkerhetsplanen bör kompletteras med en redovisning och analys av trafikolyckornas omfattning och samhällskostnader. Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av bristerna i statistiken och de stora mörkertalen, främst gällande olyckor med oskyddade trafikanter som cyklister och fotgängare. Det gläder oss att förslaget till trafiksäkerhetsplan nu innehåller en analys av kostnader för olyckor. Vi kan läsa att olycksvärderingen för vägtrafikolyckor på det kommunala vägnätet i Stockholms stad uppgår till cirka 6,5 miljarder kronor per år. Av detta står fallolyckor för 2,9 miljarder kronor och singelolyckor med cykel för 1,6 miljarder kronor. Det är oerhörda kostnader. Som en jämförelse kostade all vinterväghållning 175 miljoner kronor för hela vintersäsongen 2020/2021, alltså 6 procent av kostnaderna för endast fallolyckorna. Att förbättra vinterväghållningen så att olyckorna minskar är med andra ord en samhällsekonomisk investering, utöver det ovärderliga i att det mänskliga lidandet minskar.

I förslaget till trafiksäkerhetsplan kan vi läsa att elsparkcyklarna innebär en ökning av antalet olyckor. Det handlar inte bara om singelolyckor bland elsparkcyklister, utan även fler fallolyckor för gående och fler kollisioner med andra trafikanter så som cyklister och gående. Vi anser inte att skrivningarna om elsparkcyklar i förslaget till trafiksäkerhetsplan är tillräckliga. Det behövs en fördjupad analys av elsparkcyklarnas konsekvenser för trafiksäkerheten. Staden behöver ställa krav på exempelvis

hastighetsbegränsning, begränsning till en person per elsparkcykel, alkoholmätare och åldersgräns. Även en informationskampanj behövs om vilka trafikregler som gäller för elsparkcyklar och vilka riskfyllda situationer som kan uppstå i trafiken. Uppställningsplatser behövs också. Elsparkcyklar som ligger slängda runt om i vår gatumiljö bidrar inte bara till otrygghet utan även till sämre framkomlighet och fler olyckor, inte minst bland rörelsehindrade och äldre.

Nöjdheten med trafiksäkerheten för gående och cyklister har minskat och var år 2020 nere på endast 31 procent. En anledning till detta är konflikterna mellan olika trafikslag, något som ökar i och med att mångfalden av olika typer av fordon ökar. I trafikmiljön finns nu en mängd varianter på fordon, så som cyklar i olika storlekar från små barncyklar till vikecyklar och stora lastcyklar, cyklar i olika varianter som drivs fram av elkraft istället för muskelkraft, elsparkcyklar, eldrivna skateboards och hoverboards. Mycket tyder på att utvecklingen framöver kommer att innebära en än större variation och mångfald av olika typer av mikromobilitet. En utveckling med såväl större, bredare och längre cyklar, mindre och lättare fordon samt mikromobilitet med stor variation i hastighet ställer ökade krav på utformningen av främst cykelinfrastrukturen. Det kommer att krävas stora åtgärder för att undvika att konflikterna mellan olika trafikslag eskalerar till dess att situationen blir ohållbar för samtliga trafikslag. En av de viktigaste åtgärderna för att skapa trygga och trafiksäkra miljöer är trafikseparering av cykelbanor. En väl fungerande cykelinfrastruktur underlättar för såväl cyklister som gångtrafikanter och bilister.

Staden bör initiera en särskild informationskampanj som har fokus just på de oskyddade trafikanternas situation i Stockholmstrafiken. Vikten av anpassning av hastigheter, betydelsen av större hänsyn till varandra för samtliga trafikslag, användning av cykelhjälm för minskning av allvarliga skador hos cyklister och inte minst en allmän information om faktiska risker för liv och hälsa som finns för trafikanter i en storstad som Stockholm.

Vi tycker att det är bra att trafiksäkerhetsplanens mål och inriktning ska följas av en åtgärdsplan med konkreta och tidsatta åtgärder. Det är också bra att åtgärdsplanen och dess åtgärder ska följas upp årligen. I förslaget står det att uppföljningen gör det möjligt att ändra ambitionsnivå och

prioriteringar. Det framgår dock inte vem mottagaren av uppföljningen är och vem som beslutar om ny åtgärdsplan. Vi anser att den årliga uppföljningen ska presenteras för trafiknämnden tillsammans med eventuella ändringar i ambitionsnivå och prioriteringar.

I motionen från maj 2019 föreslår vi socialdemokrater också att det behövs fördjupade analyser av vissa frågor kopplade till trafiksäkerhet. Vi har redan nämnt två: elsparkcyklarnas konsekvenser för trafiksäkerheten samt klimatförändringarnas konsekvenser för att upprätthålla en trafiksäker vinterväghållning. När den årliga uppföljningen presenteras skulle det vara bra att även presentera en fördjupad analys av viktiga frågor för trafiksäkerheten.

Idag får nämnden en årlig rapport om trafikolycksutvecklingen. Den årliga uppföljningen av trafiksäkerhetsplanens åtgärdsplan kan med fördel presenteras för nämnden i samband med rapporten om trafikolycksutvecklingen. Den bör också kompletteras med förslag på punktåtgärder vid de mest olycksdrabbade platserna i staden. Även detta har vi föreslagit i motionen från maj 2019.

Särskilt uttalande

Ordföranden Erik Slottner (KD), Yvonne Fernell-Ingelström m.fl. (M), Abit Dundar (L), Ulla Wihlman (MP) och Christina Linderhom (C) anmälde ett gemensamt särskilt uttalande enligt följande:

I maj i år antog kommunfullmäktige Handlingsplan för en äldrevänlig stad vilken fastslår att ”äldre ska vara delaktiga och ha inflytande över utvecklingsarbetet” och betonar vikten av universell utformning, alltså att ”från start utforma och planera samhället så att inte någon invånare utesluts. Att från början titta på olika perspektiv som påverkar hur det är möjligt att använda staden, bidrar till att planeringen tillgodoser ett brett spektrum av behov och förutsättningar. Det handlar i praktiken om att både se till olika åldrar, men också till kön och funktionalitet.” En äldrevänlig stad är därför också en människovänlig stad.

Detta perspektiv är viktigt även i trafiksäkerhetsfrågor. Med åren får de flesta personer en försämrad balans- och reaktionsförmåga samt sämre syn och hörsel. Då till exempel cyklar av olika slag rör sig snabbt nära gångtrafikanter upptäcks de ibland alltför sent av den gående varpå risken för

påkörning och fallolycka är stor. Det blir därför allt viktigare att planera för att gående och cyklister är två olika trafikantslag och där så är lämpligt separera de två grupperna. Ur ett äldreperspektiv behövs ökad tydlighet i uppdelning och skyltning av gång- och cykelbanor för att säkerställa tryggheten.

Det offentliga rummet är gemensamt och vi behöver alla samsas om det och visa hänsyn mot varandra. Men vi upplever att äldreperspektivet emellanåt hamnar i skymundan i trafiksäkerhetsfrågorna, till allas förfång.

Särskilt uttalande

Ledamoten Leif Söderström (SD) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Sverigedemokraterna ser med tillförsikt på den trafiksäkerhetsplan som är på förslag. Att tryggt kunna vistas ute i det offentliga rummet som äldre är en viktig del för att kunna leva ett fullgott liv.

Det är inte minst av stor vikt att alla trafikanter visar respekt och hänsyn till andra som vistas i stadsrummet. Enligt bestämmelserna i trafiklagstiftningen har den enskilde trafikanten ett stort ansvar. Det beskrivs i andra kapitlet i trafikförordningen (SFS 1998:1276). Där sägs bland annat att för att undvika trafikolyckor ska en trafikant iaktta den omsorg och varsamhet som krävs med hänsyn till omständigheterna. Med ett ökat antal cyklister och el-sparkcyklar i trafiken, så är denna lagstiftning än mer viktig idag.

Målsättningen är att säkerheten i trafiken hela tiden ska förbättras så att antalet olyckor och personskador minimeras. Vi ser därför positivt på trafiksäkerhetsplanen och kommer noga följa dess implementering och följa upp dess effekter.

§ 10. Remiss av Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad

Dnr ALD 2021/396

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-09-24.

Uppdraget med handlingsplanen för klimatanpassning av Stockholms stad hänger nära ihop med stadens Miljöprogram 2020-2023. Denna handlingsplan är uppdelad på tre områden: En gemensam del som behandlar frågan om klimatanpassning från ett övergripande perspektiv och två tematiska kapitel för skyfall och värmebölja. Dokumentet beskriver även stadens ambitionsnivå och angreppssätt för klimatanpassningsarbetet.

Äldreförvaltningen ställer sig bakom Stockholms stads Klimathandlingsplan för 2021-2024. Vad gäller den gemensamma delen så följer äldreförvaltningen stadens miljömål och de riktlinjer som gäller för staden. Den del som avser värmeböljor är i högsta grad relevant för äldreomsorgen då de negativa effekterna av värmeböljor främst drabbar äldre. I handlingsplanen anges ett antal aktiviteter som stadens förvaltningar och bolag ska arbeta med under planens tidsperiod där äldreförvaltningen är medansvarig för fyra aktiviteter, samtliga med koppling till värmeböljor.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Stockholm ställs inför nya utmaningar i en allt varmare och blötare värld. Vi välkomnar stadens handlingsplan för klimatanpassning, men beklagar att den har blivit försenad. Handlingsplanen skulle tagits fram år 2020 och implementerats år 2021.

Ett ökat arbete behövs när det kommer till klimatanpassning, i både stort och smått. Under år 2021 såg vi flera exempel på extrema översvämningar i Sverige och Europa. Staden måste ha en god beredskap för allvarliga krissituationer på grund av

extremväder. Även mindre insatser är viktiga för stockholmarnas livskvalitet, så som skugga och vattenfontäner vid lekplatser och torg. Handlingsplanen är efterlängad.

Särskilt uttalande

Ledamoten Leif Söderström (SD) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms stad skall vara ledande inom arbetet för en trygg och miljövänlig stadsmiljö.

Sverigedemokraterna är positivt inställda till arbetet med klimatanpassning för att stärka stadens förmåga att hantera effekter av ett förändrat klimat, innebärande kraftigare skyfall och värmeböljor med stor potential för att negativt påverka äldres trygghet, hälsa och välbefinnande.

Det krävs dock genomtänkta analyser vid implementeringen av handlingsplanen för att undvika verkningslösa åtgärder och onödiga kostnader.

§ 11. Remiss av Stockholms stads kvalitetsprogram – Utveckling genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering Dnr ALD 2021/425

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-09-16

Kommunstyrelsen har remitterat förslag till nytt program för kvalitetsutveckling inklusive förslag till riktlinjer för informationssäkerhet i Stockholms stad till äldrenämnden.

Programmet fungerar som en gemensam plattform för kvalitetsutveckling och omfattar samtliga nämnder och bolag i Stockholms stad. Likt tidigare kvalitetsprogram tydliggörs stadens ambitioner inom det systematiska kvalitetsarbetet som omfattar ständiga förbättringar, innovation och digitalisering. Programmet bygger på ett antal grundläggande förhållningssätt och fokusområden som är särskilt viktiga att beakta i kvalitetsutvecklingen. Nytt för denna version är att riktlinjer för informationssäkerhet föreslås vara en del av

kvalitetsprogrammet. Riktlinjen består dels av övergripande mål och principer för informationssäkerhetsarbetet dels av ett antal fördjupade tillämpningsanvisningar inom särskilda områden.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslaget om nytt program för kvalitetsutveckling. Det är positivt att programmet lyfter vikten av att ha medborgarnas fokus i kvalitetsarbetet samt att stadens grundläggande förhållningssätt har förtydligats som kompass om vad de ska leda till och vad staden behöver utveckla.

Däremot anser förvaltningen att riktlinjer för informationssäkerhet rimligen borde ingå i ett annat program som i sak är mer besläktat med informationssäkerhetsfrågor, såsom exempelvis stadens säkerhetsprogram.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Det är välkommet att Stockholms stad har ambitionen att ta ett samlat grepp om kvalitetsfrågorna och även införliva digitaliseringsfrågorna i kvalitetsarbetet. Med detta program införlivas flera olika styrdokument som därmed upphör att gälla. Vi anser generellt att stadens styrdokument är i behov av en översyn i syfte att uppnå en effektivare styrning. Idag finns ett antal olika handlingsplaner, strategier och program inom flertalet, ofta överlappande, områden. En renodling bör kunna leda till en effektivare styrning av stadens verksamheter där målsättningar och åtgärder klargörs.

Dock har det tagit tid för den moderatledda majoriteten att komma fram till ett liknande ställningstagande vad gäller kvalitetsprogrammet. Två för staden viktiga styrdokument, IT-programmet och Strategi för smart och uppkopplad stad, skulle ersättas av ett övergripande digitaliseringsprogram. Ett förslag till program togs fram och remitterades men stoppades sedan i malpåse av det moderatledda styret år 2018. Istället kom ett nytt uppdrag i budget 2020 och efter ytterligare nästan två år

finns nu ett program redo för beslut. Särdeles raskt jobbat är det inte, särskilt inte med tanke på att finansborgarrådet gärna framhåller digital utveckling som en viktig fråga för Stockholm.

Med det sagt är vi i huvudsak positiva till föreliggande förslag till kvalitetsprogram. Programmet tar avstamp i hela kvalitetsspektrumet, från de vardagliga förbättringarna till innovation och digitalisering. Det har en struktur upplagt för att kunna införlivas i hela staden. Dock bör särskilt påpekas vikten av att alla verksamheter ges förutsättningar att implementera programmet utifrån den egna verksamhetens utgångspunkter. Hög tillit måste finnas till professionen och de kunskaper den besitter. Innovation uppstår oftast inte från utsidan, utan snarare sker positiv utveckling inom den egna verksamheten. Men bara om medarbetare ges tid och rätt förutsättningar för det.

Därför är tillräckliga resurser en förutsättning för innovation, utveckling och hög kvalitet. En förskollärare som kämpar i en vardag med stora barngrupper och få kollegor, eller en undersköterska i äldreomsorgen som knappt har tid att ta lunchrast, ger båda sitt yttersta för att leverera kvalitet till stockholmarna. Men något utrymme att leverera innovation finns knappast. Många av stadens medarbetare verkar tyvärr inte under de förutsättningar som krävs för att leva upp till intentionen i kvalitetsprogrammet. Därför anser vi, liksom exempelvis utbildningsförvaltningen, att det finns behov av medel för att staden ska kunna arbeta på det angivna sättet. Utan tillräckliga resurser och goda förutsättningar i alla verksamheter riskerar programmet bara bli tomma ord.

Detta gäller även för digitaliseringsområdet. Här handlar det dock snarare om att ha en stark kostnadskontroll och rätt kunskap. Stockholms stad har en antal dåliga erfarenheter vad gäller digitala system. Inget styre, oavsett politisk färg, kan svära sig fritt från ansvar. Men lärdomar måste dras. En sådan kan vara att staden inte alltid måste bygga egna system, vi har sett att det blir dyrt och riskerar att inte hålla måttet. Staden behöver öka kunskapen för att kunna göra rätt beställningar av befintliga marknadslösningar som kan skraddarsys för stadens behov. Så skapar vi robusta digitala system som håller över tid.

Det är bra att kvalitetsprogrammet ska integreras i stadens planering och uppföljning i enlighet med ILS. ILS är i sig en viktig del av stadens kvalitetsarbete. Vi har dock ett antal

synpunkter på hur stadens system för integrerad styrning och ledning fungerar i praktiken, något som vi lyft tidigare, bland annat i motion till kommunfullmäktige. Systemet har ett antal brister och fångar inte alltid upp verkliga problem och utmaningar som stockholmarna upplever och som de kommunala verksamheterna ställs inför. För att ytterligare uppnå förbättrad kvalitet och uppföljning anser vi att ILS-systemet bör ses över och utvecklas.

Vi vill särskilt uppmärksamma programmets fokus på ett hållbarhetsperspektiv i stadens kvalitetsarbete. Programmet framhåller att ”när hållbarhetsperspektivet leder oss motverkar vi kortsiktiga vinster på bekostnad av goda effekter och synergier på längre sikt”. Detta går tyvärr stick i stäv med mycket av den politik som förs av det moderatledda styret i Stockholm. Kortsiktig vinst prioriteras ofta på bekostnad av bättre resultat på sikt. Exempel på detta är det utförsäljnings- och privatiseringsfokus som råder vad gäller skolor, idrottsanläggningar och bostäder. Samhällsfastigheter och bostäder säljs av stadens ledning för att generera kortsiktig vinst, trots att forskning och erfarenhet visar att det leder till högre kostnader för kommunen i längden. Som en följd av inriktningen i kvalitetsprogrammet ser vi fram emot att denna politik upphör så snart som programmet börjar gälla.

Slutligen kan vi konstatera att vid den senaste revideringen av kvalitetsprogrammet i januari 2017 reserverade sig Moderaterna med hänvisning till att kvalitetsprogrammet borde innehålla en servicegaranti. Vi noterar att en sådan garanti saknas i det föreliggande förslaget till program. Om detta beror på att Moderaterna omvärderat sitt tidigare ställningstagande eller på oförmåga att få igenom sin politik, kan vi bara spekulera i.

Särskilt uttalande

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms stads kvalitetsprogram utvecklar väl genomarbetat och ambitiöst stadens systematiska arbete och metoder för kvalitetsutveckling. I detta kvalitetsarbete ingår att alla medarbetare bidrar till kvalitet och förändring och att verksamheterna lever upp till målgruppernas behov och förväntningar men också ger möjligheter till inflytande genom en aktiv dialog. Avseende problematiken att definiera vad hög

kvalitet innebär föreslås varje verksamhet, utifrån sina mål, formulera kvalitetsmått i de tjänster och den service som den levererar. Facknämnderna har ett särskilt ansvar att samordna viss uppföljning och utveckling samt bidra till analys inom sina respektive verksamhetsområden.

Vi anser att kvalitetsprogrammet borde kunna ge verksamheterna stöd i arbetsformer för kvalitetsutveckling. Vi vill därutöver ta upp problem som kan uppstå vad gäller medarbetare och de äldres inflytande över kvalitetsarbetet och osäkra mått på brukartillfredsställelse.

Det måste ses som en självklarhet att medarbetarna ska ges möjlighet att delta i utveckling av arbetsmetoder. Med äldreomsorgens nuvarande personal- och kompetensbrist och med minutstyrning inom hemtjänsten innebär det höga krav på chefer att medarbetare ställs, utöver ordinarie arbetsuppgifter, tid, utbildning och resurser som krävs för utvecklingsarbete. För att det ska kunna genomföras utan inskränkningar i omsorgsarbetet måste utvecklingsarbetet budgeteras och former för personalens delaktighet kravställas.

De äldres inflytande måste utvecklas och formaliseras i samarbete med pensionärsorganisationer, representanter från seniorboende, servicehus och vård och omsorgsboende men även anhöriga. En arbetsmetod kan vara skapande av fokusgrupper med delaktiga äldre-representanter.

Vi anser vidare att de som bäst kan ”ge prioriterade och röstsvaga grupper förutsättningar och möjlighet till inflytande” är personalen som arbetar närmast omsorgstagarna. Detta förutsätter att personalen utan stress och tidskrav när det behövs, ges utrymme för att lyssna in och vara uppmärksamma och lyhörda för behov och förväntningar hos omsorgstagarna. Åter är här minutstyrningen ett problem och begränsade möjligheter till avsteg från planerade åtgärder. Att verka för, som programmet föreslår, ”en kultur som präglas av tillit” borde dock innebära att detta möjliggörs inom ramtid och att mandat för medarbetare finnes att ta hand om och föra vidare omsorgstagarens önskemål. För öka omsorgstagartiden kräver vi att ”restid” inplaneras och ersätts separat.

Kvalitativa mått på brukartillfredsställelse används från Socialstyrelsens brukarundersökningar som presenteras i öppna jämförelser. Resultaten har dock inte varit representativa med

hänsyn till svarsfrekvenser kring cirka 50% samt hänsyn i tolkning måste tas på grund av årliga variationer i andel som gett svar själva eller med hjälp. Pandemiåret 2020 års resultat med 81 % i äldreboende respektive 84% enskilt boende i Stockholm som svarat med sammantagen nöjdhet eller ganska nöjda med sitt boende/hemtjänst rimmar också dåligt med de medialt och vid granskningar uppmärksammade bristerna och konsekvenserna av smittan.

Vi anser att det inte går att acceptera, att år för år (2020 är det elfte året för öppna jämförelser) används av politiker utfallet av dessa årliga brukarenkäter som stöd för ”nöjdhet”. Dessutom hänvisas brukare och deras anhöriga till dessa resultat vid val av boende eller hemtjänst. Staden kan inte fortsätta hänvisa till dessa resultat utan att bistå med resurser för att optimera svarsfrekvenserna.

Enligt kvalitetsprogrammet tar ”Staden tillvara digitaliseringens möjligheter” men vi anser detta inte gjorts vid införandet av kvalitetsregister. För att kunna kräva anslutning till kvalitetsregistreringar utan extra dokumentation krävs omgående implementering av IT-baserat stöd. Vi håller dock med om att staden bör ta till vara digitaliseringens möjligheter i kvalitetsarbetet med den potential av tillgång till och uppföljning av data som möjliggörs. För åstadkomma användarvänlig och verksamhetsnära digitalisering ska dock såväl medarbetare som målgrupper tidigt involveras. Enligt en studie från Kommunal (2019) får bara var tionde kommunalmedlem vara med och påverka valet av digitala lösningar, detta i sig är en väldokumenterad arbetsmiljöbrist då det skapar såväl stress som osäkerhet i verksamheten.

Slutligen håller vi med förvaltningen om att Riktlinjer för informationssäkerhet rimligen borde ingå i program som i sak är mer besläktat med informationssäkerhetsfrågor, såsom stadens säkerhetsprogram.

§ 12. Ersättning för merkostnader till följd av covid-19

Dnr ALD 2021/414

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag om ersättning till de i tjänsteutlåtandet angivna privata utförarna.
2. Paragrafen förklaras omedelbar justerad.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-09-08.

Enligt förordning (2020:193) kan kommuner ansöka om bidrag för vissa skäliga kostnader inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst, oavsett driftform.

Äldreförvaltningen hade ansvaret för att granska inlämnade uppgifter samt sammanställa och skicka in uppgifterna från de privata utförarna, upphandlade enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem, till stadsledningskontoret.

För två privata utförare handlade äldreförvaltningen inte deras ansökningar så att de kunde ges in till Socialstyrelsen i enlighet med tidsfristen i ovannämnda förordning, vilket innebar att dessa utförare inte erhöll några medel och således inget stöd för berörda merkostnader. Med anledning av detta förbiseende föreslås att äldrenämnden beslutar att utförarna ska kompenseras.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag

§ 13. Renovering tekniska system och anpassning Uppbådet 1 till kontor åt äldreförvaltningen

Dnr ALD 2021/105

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner för sin del förslag till inriktning och de förslag för verksamhetsanpassningar i utvalda delar av fastigheten Uppbådet 1 som redovisas i detta ärende. Verksamhetsanpassningarna syftar till att anpassa lokalerna för äldreförvaltningen behov.
2. Äldrenämnden ger förvaltningen i uppdrag att, tillsammans med fastighetskontoret, arbeta fram underlag för genomförandebeslut samt förslag till hyreskontrakt. De projekteringskostnader som bedöms nödvändiga för att arbeta fram underlag för genomförandebeslut redovisas i Bilaga 1. Dessa kostnader kommer vid godkänt genomförandebeslut att läggas till den totala projektkostnaden för verksamhetsanpassningarna och betalas via tillkommande hyra. Skulle genomförandebeslut inte fattas kommer äldreförvaltningen att faktureras nedlagda kostnader för projektering.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-09-21

Befintliga lokaler i fastigheten Uppbådet 1 i Älvsjö uppfördes på 1980-talet och är idag i stort behov av underhåll. Idag hyr Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd lokalerna till en försiktig marknadshyra. Samtliga nya hyresavtal för lokaler i byggnaden kommer att erbjudas en kostnadsbaserad hyra med komponentavskrivning. Planerade åtgärder i byggnaden består av att renovera tekniska system som el, värme, ventilation och samtliga stammar samt att anpassa äldre cellkontor till moderna öppna kontorslokaler utifrån äldreförvaltningens lokalprogram för effektiva kontorslokaler. Inriktningen är att lokalerna anpassas för att tillgodose ett aktivitetsbaserat arbetssätt utan fasta arbetsplatser.

Äldreförvaltningen planerar att hyra cirka 2 000 kvm kontorsyta, cirka 200 kvm förrådsyta och cirka 320 kvm garage och blir därmed byggnadens största hyresgäst.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag

§ 14. Tillämpningsanvisningar för köhantering inom särskilt boende för äldre

Dnr ALD 2021/415

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till revidering av tillämpningsanvisningar för köhanteringssystem inom särskilt boende äldre.
2. Äldrenämnden överlämnar tillämpningsanvisningarna till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-09-22.

Kommunfullmäktige har vid olika tillfällen beslutat att äldrenämnden ansvarar för central köhantering av särskilt boende inom äldreomsorgen.

Den centrala köhanteringen avseende vård- och omsorgsboende startade i december 2012 och tillämpningsanvisningar för köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboende utformades utifrån kommunfullmäktiges beslut om riktlinjer för köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden, dnr 105-259/2007. Nuvarande tillämpningsanvisningar reviderades och beslutades av äldrenämnden 29 september 2020.

2017 fick äldrenämnden ett utökad uppdrag med att administrera central köhantering avseende servicehus. Tillämpningsanvisningarna för servicehus beslutades av kommunfullmäktige 16 november 2017.

I budget för 2021 fick äldrenämnden i uppdrag att utöver ovanstående även ansvara för central köhantering för korttidsvård. Med anledning av detta förslås anvisningarna även omfatta denna insats.

Äldreförvaltningen föreslår att bifogade förslag till tillämpningsanvisningar för köhanteringssystem inom särskilt boende för äldre ersätter nuvarande tillämpningsanvisningar samt att särskilda anvisningar för korttidsvård införs.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag

§ 15. Statsbidrag för att öka specialistundersköterskekompetens inom vård och omsorg

Dnr ALD 2021/428

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till fördelning av statsbidrag till privata utförare.
2. Äldrenämnden beslutar att delegera till förvaltningschefen att fördela statsbidraget i enlighet med förslaget.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-09-13.

Socialstyrelsen tilldelar ett särskilt statsbidrag till kommunerna för att öka specialistundersköterskekompetens inom vård och omsorg om äldre samt vård och omsorg om personer med demenssjukdom. För Stockholms stad är det 447 tkr som rekviderats och det finns särskilda villkor för hur dessa medel kan användas. Eftersom staden erbjuder 45 kommunalt anställda undersköterskor en utbildning på yrkeshögskola till specialistundersköterska som startats i augusti 2021, rekommenderar förvaltningen att privata enheter kan ansöka om ersättning gällande utbildningskostnader för yrkeshögskoleutbildningar för undersköterskor.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag

§ 16. Sammanträdestider 2022 för äldrenämnden

Dnr ALD 2021/422

UTGÅR**§ 17. Anmälan av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § SoL per kvartal 2 år 2021**

Dnr ALD 2021/18

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden överlämnar förvaltningens anmälan med sammanställning av stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut för kvartal 2 år 2021 till kommunfullmäktige.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-09-13.

I enlighet med socialtjänstlagen är kommunerna skyldiga att kvartalsvis rapportera alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte verkställts inom tre månader. Rapportering ska ske till tillsynsmyndigheten Inspektionen för vård och omsorg (IVO) samt kommunens revisorer. Socialnämnden ska lämna en statistikrapport till kommunfullmäktige över de beslut som har rapporterats som ej verkställda.

I ärendet redovisas de ej verkställda beslut som stadsdelsnämnderna har rapporterat till IVO, revisionskontoret och äldreförvaltningen avseende kvartal 2 år 2021. Vid periodens slut fanns totalt 205 beslut som var fortsatt ej verkställda. Majoriteten av besluten, framför allt hemtjänst och dagverksamhet, avser avbrott i verkställigheten då enskilda har valt att avstå från beviljat bistånd på grund av covid-19 pandemin. Det fanns flertalet ej verkställda beslut om särskilt boende där den enskilde tackat nej till erbjudanden om plats, bland annat på grund av oro för att smittas av covid-19. Avbrotten har minskat väsentligt då många äldre valt att påbörja sin insats igen. Ett antal beslut har avslutats då den enskilde av sagt sig insatsen eller återtagit ansökan.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att lägga anmälan till handlingarna.

Beslutsgång

Nämnden beslutade att lägga anmälan till handlingarna.

§ 18. Anmälan av ekonomisk månadsrapport för september 2021

Dnr ALD 2021/17

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden lägger anmälan av månadsrapporten för perioden januari till och med september 2021 till handlingarna.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-10-08.

Enligt stadsledningskontorets anvisningar för nämndernas arbete med uppföljning av budget ska varje nämnd ta fram en månatlig ekonomirapport med årsprognos och redovisa till stadsledningskontoret och respektive nämnd.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att lägga anmälan till handlingarna.

Beslutsgång

Nämnden beslutade att lägga anmälan till handlingarna.

§ 19. Anmälan av protokoll från kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) från sammanträde den 12 oktober 2021**Äldrenämndens beslut**

Ärendet läggs till handlingarna.

Ärendet

Protokoll från kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) sammanträde från den 12 oktober 2021 anmäldes.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att lägga anmälan till handlingarna.

Beslutsgång

Nämnden beslutade att lägga anmälan till handlingarna.

§ 20. Anmälan av Uppföljning och utveckling av arbetet med äldre personer som lever i hemlöshet från socialnämndens sammanträde den 31 augusti 2021

Äldrenämndens beslut

Ärendet läggs till handlingarna.

Ärendet

Tjänsteutlåtande och protokoll från socialnämnden från den 31 augusti 2021 anmäldes.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att lägga anmälan till handlingarna.

Beslutsgång

Nämnden beslutade att lägga anmälan till handlingarna.

§ 21. Postlista september 2021

Äldrenämndens beslut

Ärendet läggs till handlingarna.

Ärendet

Postlista för september 2021 anmäldes.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att lägga anmälan till handlingarna.

Beslutsgång

Nämnden beslutade att lägga anmälan till handlingarna.

§ 22. Övriga frågor

Inga övriga frågor anmäldes.

Sammanträdet avslutades.